नखपुष्पी स्त्री नख इव पुष्पमस्या ङीप् । पृक्कायां राजनि०

नखप्रच न० नखेन प्रचितस्य मयू०नि० । नखप्रचितयोः ।

नखफलिनी स्त्री नख इव फलमस्यस्य बाहुलकेन भूमि इनि ङीप् । नखनिष्पावहक्षे राजनि० ।

नखमुच त्रि० नखं मुञ्चति मुच–मूलविभु० क । नखमोचके धनुषि संक्षिप्तसार० ।

नखम्पच त्रि०नखं पचति तापयति नख+पच–खश् मुम् च । १नखतापके "कथमप्यभवत् क्षरानलोष्णः स्तनभारो न नखम्पचः प्रियस्य" माघः । २यवाग्वां स्त्री शब्दार्थचि०।

नखर पु०न० नखं राति रा–क नख–बा० ष्णा० अर वा १नखे अर्द्धर्चा० । "सकम्पनदिनखरा मृणालानि परन्नवाः" भा०द्रो० १२।८श्लो०"किं पुनरलङ्कृतस्त्वं सम्प्रति नखरक्षतैस्तस्याः" सा०द० । नखशब्देन "सङ्ख्या" पा० स० । २खरभिन्ने त्रि० ।

नखरजनी स्त्री नखो रज्यतेऽनया रञ्ज–करणे ल्युट् नखोपः ङीप् । (मेहँदी) प्रसिद्धे क्षुपे तस्याः फलम् अण् हरीतक्या० अणो लुप् प्रकृतिविकृतत्वात् तत्फलेऽपि स्त्री

नखरञ्जनी स्त्री नखं रञ्जयति रञ्ज–णिच्–ल्यु गौरा० ङीप् । नखनिरञ्जने नापितास्त्रभेदे (नरहन) "अनन्तरस्योपान्तचारिणी मनस्कारिणी । पुनर्भवच्छेदकरी नखेव नखरञ्जनी" उद्भटः ।

नखरायुध पुंस्त्री नखर एवायुधं यस्य । १सिंहे २व्याघ्रे ३कुक्कुरे च राजनि० । स्त्रियां जातित्वात् ङीप् ।

नखराङ्क पु० नखरमाङ्क्यते चर्च्यते आकारेण आ+कङ्क–क । करवीरे राजनि० ।

नखरी स्त्री नखरः पुष्पाकारेणास्त्यस्य अच् गौरा०ङीप् । १नखीनामगन्धद्रव्ये शब्दमाला । २क्षुद्रनख्यां रत्नमा० ।

नखलेखक त्रि० नखं लिखति जीविकार्थं "विलिखिर्वधयोरपूर्वस्यापि" उणा० लिख–कन् नित्यक० । जीविकार्थदन्तलेखनशिल्पकारके । अस्य "नित्यं क्रीडाजीविकयोः" पा०समासे "अन्ये जीविकार्थे" पा० आद्युदात्तता

नखविष पुंस्त्री नखे विषमस्य । नरादौ हेमच० "नागाः स्युर्दन्तिविषा मूलविषास्तु दधिकादयः । व्याघ्रादयो नखविषा नखविषा, नरादयः । वालाविषास्तु लूताद्याः कालान्तरविषाः पुनः । मूषिकाद्याः" हेमच० । जङ्गमविषशब्दे २०१२ पृ० आदिपदग्राह्यं दृश्यम् ।

नखविष्किर पुंस्त्री० नखैर्विकिरति वि+कृ–क "विष्किरः शकुनिर्विकिरो वा" पा० षुट् सत्वम् । नखैर्विकीर्य-भक्षके पक्षिमात्रे "प्रतुदान् जालपादांश्च कोयष्टिनखविष्किरान्" अभक्ष्यमांसोक्तौ मनुः "नखविष्किरान् नखैर्विकीर्य ये भक्षयन्ति तानभ्यनुज्ञातान्यपि कुक्कुटादिव्यतिरिक्तान् पक्षिमात्रान्" कुल्लू० । [राजनि० ।

नखवृक्ष पु० नखति नख–सर्पणे अच् नित्यक० । नीलवृक्षे

नखशङ्ख पु० नख इव शङ्खः । क्षुद्रशङ्खे शब्दर० ।

नखाघात पु० नखैराघातः । नर्मार्थं सुरते नायकेन नायिकाङ्गे तद्विपर्ययेण वा नखैराघाते तत्स्थानानि कामशास्त्रे उक्तानि यथा "नखाघातः प्रदातव्यो यथा स्थानानि नर्मसु । पार्श्वयोः स्तनयोश्चैव जघने चैव नितम्बके । कक्षान्तरे च कक्षान्ते कपोले बाहुमूलके । ग्रीवायां कण्ठदेशे च नखाघातं समाचरेत् । तथा सर्वशरीरेषु नखं दद्यान्मनैः मनैः" इति । नखपदनखक्षतादयोऽप्यत्र "नवनखपदमङ्गं गोपयस्यंशुकेन" सा०द० "नखक्षतानीव वनस्थलीनाम्" कुमा० २युद्धार्थं नखैराघाते च । [खाङ्कः । २नखाघातचिह्ने च पु० ।

नखाङ्क पु०नखमङ्क इव यस्य । १व्याघ्रनख्याम् शब्दर०नख-

नखाङ्क न० नख इवाङ्कमस्य । नख्यां रत्नमाला ।

नखानखि अव्य० नखैश्च नखैश्च प्रहृत्य वृत्तं युद्धम् "इष् कर्मव्यतिहारे" पा०इष् समा० । परस्परनखाघातेन प्रवृत्ते युद्धे "कचाकचि युद्धमासीत् दन्तादन्ति नखानखि" भा०क० ४६अ० । [१कुक्कुरे च राजनि० ।

नखायुध पुंस्त्री नख आयुधमिव यस्य । १व्याघ्रे २सिंहे

नखालि पु० नखानामालिरत्र । १क्षुद्रशङ्खे शब्दच० ६त० । २नखपङ्क्तौ च । [नीलवृक्षे राजनि० ।

नखालु पु० नख इव आलुः नख–सर्पणे वा०आलुच् वा ।

नखाशिन् पु० नखमश्नाति अश–णिनि ६त० । १मेषके त्रिका० । २नखखादिनि त्रि० ।

नखि पु० नखति सर्पति नख–इन् । १सर्पके । उष्णकालसर्पस्तु नखेनातिक्रामति नख+खि–नखयति "अच इः" उणा० इ । २नखेनातिक्रामके इत्याह च । इदं चिन्त्यं इत्यिनातिक्रामतीत्यादौ अतिइत्यतीतिवत् नखेनातिक्रामतीति वाक्ये अतिनखयतीत्येव स्यात् न नखयतीति

नखिन् पु० नखः अस्त्रस्य, प्राशस्त्येन वा इनि । १सिंहे राजनि० । २व्याघ्रे ३महानखयुक्तमात्रे त्रि० । "नखिनाञ्च नदीनाञ्च शृङ्गिणां शस्त्रपाणिनाम् । विश्वासो नैव कर्त्तव्यः स्त्रीषु राजकुलेषु च" चाणक्यः । "भूत्वा केशरिणां सिंहा व्याघ्राश्च नखिनां वराः" हरिवं०७३अ० ।